

Recenzja w „Rzeczypospolitej” № 271, J. Sokolich-Wroczyńskiego.

Ukazało się piękne albumowe wydawnictwo p. t. „Polska w latach wojny światowej w kraju i na obczyźnie”, będące pamiątkowym zbiorem fotografii i dokumentów. Odpowiedzialnej i żmudnej tej pracy podjął się M. Wieliczko.

Dzielo, oparte wyłącznie na materiale fotograficznym, zilustrowane lapidarnymi, przejrzystymi objaśnieniami obejmuje właściwie pierwszy okres naszej historii odrodzenia, poczynając od r. 1912, t. j. od chwili tworzenia się pierwszych formacji wojskowych, które dały następnie podstawę Legjonom i wreszcie Armji polskiej, aż do pamiętnego listopada 1918 r., do dnia zrzucenia jarzma zaborców.

Książka M. Wieliczki jest świetnie zilustrowaną historią, dająca w kilkuset fotografiach pełny i dokładny obraz pamiętnego okresu, przedstawiającą wypadki w układzie chronologicznym, tak, jak one następowały po sobie.

Więc znajdujemy tu nie tylko zilustrowanie akcji militarnej lecz wszystkich przyczyn z niej wypływających, jak społeczna, obywatelska, samorządowa, wszystkie ważniejsze i brzemienne w skutki wydarzenia.

Formowanie się organizacji wojskowych w Małopolsce, wybuch wojny w Warszawie, zajęcie i zniszczenie Kalisza, wyjazd strzelców i wkroczenie ich na ziemię b. kongresówki, zajęcie Lwowa, obrona Warszawy, akcja zbrojna legjonów, walki karpacie, ewakuacja i zajęcie stolicy, otwarcie uniwersytetu, pamiętny pochód 3 maja, wejście legjonów do Warszawy, stwo-

wienie Rady Stanu, tragedia Szczypiorny, dzieje okupacji i rabunkowa gospodarka Niemców. Rada Regencyjna, tworzenie się armji polskiej w Rosji i jej akcja, pierwsze starcia z bolszewikami, dzieje korpusu Dowbor-Muśnickiego, wreszcie historję armji Hallera jej zwycięstwa, czyn zbrojny polaków amerykańskich, legjony włoskie, obrona Lwowa i rozbrajanie Niemców

Z pobieżnego tego zestawienia widać, iż album daje przejrzysty całkowity obraz wypadków—uzupełnionych materiałem społecznym i obyczajowym. Autor nie zapomniał również o opublikowaniu cennych dokumentów i druków.

Zaletą książki jest bezstronność. Autor, unikając jakichkolwiek odcięni politycznych, nie poddając się osobistym sympatjom i antagonizmom, troszczył się przede wszystkim o ściśle stworzenie chwili i to jest właśnie największą zaletę wydawnictwa i istota jego wartości. Brak jakiegokolwiek fanatyzmu w książce wywołał nawet nieśadowość w pewnych sferach.

Jak potrzebnem i celowem było podobne wydawnictwo, świadczy najlepiej fakt, iż książka jest na wyczerpaniu i niedługo ukaza się jej dalsze wydanie.

Album, przynoszący chlubę wydawcom zarówno pod względem opracowania jak pięknej strony graficznej zasługuje na szerokie rozpowszechnienie. Jest nie tylko cennym dokumentem, lecz miłą pamiątką niedawnych dni.

„Polska w latach wojny światowej” ukazała się nakładem Biblioteki albumów i reprodukcji w Warszawie, Chmielna 49

225